

VARJOSTA VALOKEILAAN

Koss! **Alder Ego** lyö levynsä tulille klas- sisesti. Muuten men- nään modernismin aallonharjalla. Tapa luoda uutta on perinteinen ja silti freesi: musiikissa kansasoittajien kuunteleminen ja keskinäinen kommunikointi mahdollistavat inspi- roivan tuloksen. Sieltä, hetken synnyt- tämistä sointiyhdistelmistä pilkottaa totuus.

Vastaava tuoreus välittyy **Béla Faragón** töistä. Mieskuoro, solistit sekä instru- mentit jousisoittimista sitariin ja tablaan korvaavat tavanomaisuudet kutkuttavin äänikuvin. Sakraalinen yhdistyy avant- gardeen ja etninen universaalin tavalla, joka kiehtoo korvan lisäksi mieltä.

Vapaus inspiroitua hetkestä ja sen sattumanvaraisuudesta välittyy **Thomas Bartlettin** ja **Nico Muhlyn** levystä. Balilaisen seremoniamusiikin originaalit pilkottavat paikoin päivityksistä, mutta muuten paino asetetaan tähän aikaan, menneen ja modernin kohtaamiseen.

Ylen studiossa on tallennettu run- saasti musiikkia, jota ei ole julkaistu

ÄÄNILEVYPOIMINNAT

TEKSTI JA KUVA: MATTI KOMULAINEN

Levyjulkaisuista etsii aina omia suosikkeja, mutta kuulokentän katveesta osuu uteliaan kokeilijan ämyreihin usein iloisia yllätyksiä.

missään formaatissa. Svartin Jazz- ja Pop-Liisa-sarjat jatkuvat uusilla kym- menen lp:n otoksilla, tekijöinä muun muassa **Edward Vesala**, **Piirpauke**, **Juhani Aaltonen** ja **Hasse Walli**. Levyt tarjoavat hittien lisäksi kohtaamisia muusikkovieraista sooniseen riskinot- toon. Laaturusteista löytyykin run- saasti unohtuneita erikoisuuksia, kuten **Orfeus** tulkitsemassa **Pink Floydia**.

We Jazz elävöittää livejulkaisujen ideaa Berliinissä äänitetyllä koko- elmalla. **Black Motor**, **Bowman Trio** ja **Jaska Lukkarinen Trio** tarjoilivat Monarch-klubissa sekä uusia sävellyksiä että tuoreita sovituksia levytetystä mate- riaalista. Jälleen todentuu väite, että jazz on usein parasta juuri yleisön edessä soitettuna.

Puhtaalta pöydältä aloittaminen vir-

kistää sekin. Kitaristit **Heikki Ruokangas**, **Henrik Hako-Rita**, **Jukka Iisakkila** ja **Tuomas Paukku** hakevat kukin uusia tuulia. Monilahjakkaiden muu- sikoiden saunditutkielmista uutteutuu rinnakkaisia ääni- maailmoja, jotka viestivät sekä

välineen että vision rikkaudesta. *Mono and Dialogues*, *Clocks and Clouds* ja *Scriptio* profiloituvatkin itsenäisiksi saavu- tuksiksi kuitatessaan, että instrumentti on aina vain väline – tunnettahan tek- niikka välittää.

Macy Gray tuntuu operoivan samoin opein. Raspiääni ammentaa uusimmal- laan soulista ja jazzista. Tunne iskee kipinää ja groove kookuttaa. Sama pätee nuoreen tulokkaaseen **Kovacs**. Hol- lantilaisen ääni jää mieleen rohkean genrekimaran tavoin. Se miksa nase- vasti vaikkapa nousevaan amerikka- laisnimeen **The Internet**. Losilaisbändin r&b-jazz-hiphop vetoaa moniulotteisuu- dellaan, aivan kuin kollektiivin albumi olisi skannaus viime vuosikymmenien osin jo unohtuneista tyyleistä.

Agenda voi toimi kompassina

monessa. *Ode to Marilyn* (1973) oli elektroakustinen tutkielma, jossa tiimi tekniikkavelho **Antero Honkasesta** lyöjäguru **Edward Vesalaan** tutkaili taa-juuksia innolla. Vieläkin idea kantaa: kokeilusta kehkeytyy upea audioelämys. **Brötzmann/Aaltonen/Kowald/Vesala** otti tilan haltuun taas freen keinoin. *Hot Lotta* (1974) tupeerataan kiharoille jo introssa. Nelikko paahtaa kiivaasti, ja ken kyydissä pysyy, löytää itsensä lopussa aivan uudesta tilasta.

Iro Haarla perehtyi äänimaailmojen luotaukseen Edward Vesalan rinnalla. Työ on jatkunut omina projekteina. *Around Again* syvennyy **Carla Bley**n musiikkiin. Triolevy kiteyttää tilantajun ja sisäistyneen minimalismin voiman: näin hiljaisuuskin muuttuu sisällöksi.

Sperm harppasi kauas lähtökohdistaan. Massiivinen boksi kronikoi monitaiteellisen underground-ryhmän vaiheet. Ydintä oli provosoinnin ohella **Pekka Airaksisen** sähkömusiikillinen luotaus. Se voimaannuttaa niin ikään **Åke Anderssonin** ja **Antero Honkasen** työt. YLE:n äänitarkkailijakaksikko loi **Reidar Särestöniemen** maalausten audiovastineet pääosin Moogilla.

Tuttua kuvastoa uuteen valoon vievät niin ikään **Mátyás Szandai**, **Mathias Lévy** ja **Miklós Lukács**. Trion Bartók-tulkinnat kaartuvat uteliaasta avantgardesta musiikkiin, joka tuo mieleen **Piazzollan** tango nuevon draaman. Kansanmusiikki avartuu sen myötä maailmanmusiikiksi samalla kun kolmikko avartaa käsityksiä cimbalomin kaltaisten instrumenttien mahdollisuuksista huikella tavalla.

Trygve Seim puolestaan tuo valokeilaan Suomea: hän sävelsi *Helsinki Songsin* teokset täällä. Rumpali **Markku Ounaskari**, virolaispianisti **Kristjan Randalu** ja norjalaisbasisti **Mats Eilertsen** muovaavat sävellyksistä glokaalia klangia, jossa Pohjola kohtaa ilmaismuodon kosmopoliittisuuden. Vangitsevasti.

Kokeellisuus on kirjattu myös **KUU!**:n dna:han. **Jelena Kuljićin** laulua muokataan siinä kuin **Kalle Kaliman** kitarsaunia. Kirskunta ja pauke ovat silkkää punkia jazzin kaanonissa, samoin asenne: luovassa prosessissa kaikki käy.

Vapaus on kiehtonut **Takeshi Kitanoa**. **kin**: *A Scene at the Sea* (1991) poikkesi ohjaaja-näyttelijän aiemmista veriooppoeroista joka suhteessa. Leffan luontoestetiikka välittyy **Joe Hisaishin** soundtrackista. Score kuulostaa paikoin **Satien** minimalismilta, toisinaan taas **Sakamoton** avaruudellisuudelta – kau-

nista kautta linjan.

Moisen riskinoton rinnalla **Led Zeppelinin** kuulostaa tutun turvalliselta. Uusi blu-ray-audio sisältää soundtrackin hitteineen sekä neljä videonäytettä ikonisesta konsertista. **Jimmy Page** takaa päivityksen autenttisuuden: *Moby Dick*'kin kuulostaa kootun usealta keikalta.

Statuksella on kääntöpuolensa. Esimerkiksi **Wigwamin** ja **Pekka Pohjolan** vienti oli vinhaa kansainvälisestäikin, mikä heijastui tuotantoon ja henkilöihin. Kunnianhimo ohitti kuitenkin ulkopuolisten vaateet, paineet taas löivät kiilaa ihmissuhteisiin ja psyykeeseen. Proge-

jätin ja bassokenraalin myöhäistuotanto viestii, ettei periksi annettu silloinkaan, kun maailma muuttui ympärillä vaan loppuun painettiin valitulla tiellä. Ja Wigwamhan löysi vielä uuden alun, tuloksena kolme albumia, jotka julkaistaan ryhmän 50-vuotisjuhlan nimissä audiofileinä tuplavinyyleinä.

Aikain takaa kaikuu **Dylankin**. Liveäänitteet 1962–1966 vievät kauteen, jolloin legenda vielä luotiin. Alun soolot edustavat välitöntä folk-Dylania, myöhemmät **The Band** -säesteet tähteä loistossaan. Lo-fi-laatu ei verota todistusarvoa: sisältö painaa senkin edestä. ■

ESITTÄJÄ(T)	ALBUMI	JULKAISIJA	FORMAATTI
Alder Ego	II	We Jazz	lp
Béla Faragó	Dustball! Songs and Dances	BMC	cd
Thomas Bartlett & Nico Muhly	Peter Pears – Balinese Ceremonial Music	Nonesuch	cd
Eri esittäjä	Jazz-Liisa – Live in Studio 10–18	Svart	10lp
Eri esittäjä	Pop-Liisa – Live in Studio 10–18	Svart	10lp
Eri esittäjä	We Jazz Live Plates Vol. 1 – Berlin 27.10.2017	We Jazz	lp
Ruokangas/Hako-Rita	Mono and Dialogues	Eclipse	cd
Jukka Iisakkila	Clocks and Clouds	Eclipse	cd
Tuomas Paukku	Scription	Eclipse	cd
Macy Gray	Ruby	Mack Avenue	cd
Kovacs	Cheap Smell	Wolf	cd
The Internet	Hive Mind	Columbia	cd
Hauta-Aho/Helasvuo/Honkanen/Sermilä/Vesala	Ode to Marilyn	Svart	lp
Brötzmann/Aaltonen/Kowald/Vesala	Hot Lotta	Svart	2lp
Iro Haarla, Ulf Krokfors & Barry Altschul	Around Again	TUM	cd
Sperm	50th Erection I – Collected Works 1967–1971	Svart	4lp
Åke Andersson & Antero Honkanen	Reidarin sähköiset kuvat	Svart	lp
Mátyás Szandai, Mathias Lévy, Miklós Lukács	Bartók Impressions	BMC	cd
Trygve Seim	Helsinki Songs	ECM	cd
KUU!	Lampedusa Lullaby	ACT	cd
Joe Hisaishi	A Scene at the Sea Soundtrack	Milan	cd
Led Zeppelin	The Song Remains the Same Soundtrack	Swan Song	bluray-audio
Pekka Pohjola	Changing Waters	Svart	2lp
Pekka Pohjola	Pewit	Svart	2lp
Pekka Pohjola	Views	Svart	2lp
Wigwam	Nuclear Nightclub	Svart	2lp
Wigwam	Dark Album	Svart	2lp
Wigwam	Lucky Golden Stripes and Starpose	Svart	2lp
Wigwam	Light Ages	Svart	2lp
Wigwam	Titans Wheel	Svart	2lp
Wigwam	Some Several Moons	Svart	2lp
Bob Dylan	Live 1962–1966	Columbia	2cd